

HIV-fertőzöttek – nő a számuk

Egyre több Magyarországon a HIV-fertőzött, most – a korábbi évekkel ellentétben – nem külföldi, hanem többnyire magyar partnertől kapják el az érintettek a halálos kórt. Csongrád megyében idén négy új fertőzöttet találtak.

Ugrásszerűen megnőtt a HIV-fertőzöttek száma Magyarországon: idén áprilisig annyi beteget regisztráltak az anonim szűréseken, mint tavaly egész évben. Csongrád megyében idén már négy új fertőzöttet találtak, ezzel húszra emelkedett azoknak a száma, akikről az itteni szűrési központok valamelyikében derült ki, hogy magukban hordozzák a vírust. Országosan körülbelül kétezer HIV-pozitív esetet tartanak nyilván.

A jéghegy csúcsa

– Ez csak a jéghegy csúcsa – fogalmazott *Terhesné Makó Marianna*, az ÁNTSZ Csongrád Megyei Intézetének egészségnevelője. Regisztrált adat ugyanis csak azokról van, akik elmennek az anonim vérvizsgálatra. A szakemberek tapasztalata szerint manapság egyre fiatalabb korban kezdődik a nemi élet, ráadásul az ifjak hajlamosak kontrollálatlanul cselekedni. Ugyanakkor viszont hallottak már a szabados szex veszélyeiről, ezért utólag bizonysgot akarnak szerezni arról, hogy nincs veszélyes következménye felelőtlenségüknek.

Egymás közt

– Az előző években kiszűrt Csongrád megyei fertőzöttek többségéről az derült ki, hogy külföldön, vagy külföldi partnertől kapták el a betegséget. Azonban az idén talált esetek mindegyike itthon lett HIV-pozitív – mondta el *Tombác Zsuzsanna*, az ÁNTSZ Csongrád Megyei Intézetének járványügyi osztályvezetője. Ők mindannyian magukban hordozzák a halálos kórt, és fertőzőek, azaz megfelelő óvintézkedések nélkül másoknak is átadhatják a vírust. Hogy mikor válnak AIDS-beteggé, azt viszont nem lehet tudni. – Hónapok, de akár évtizedek is eltelhetnek, mire a betegség jelei megmutatkoznak – mondta a szakember. – A tünetek a legkülönfélébbek lehetnek, hiszen az AIDS az immunrendszert rombolja le, és a szer-

vezet így mindenféle fertőzéssel szemben védtelenné válik. Vagyis olyan tünetek jelentkeznek, amelyek az adott betegséget kísérik.

Tovább dolgozhatnak

Sem a HIV-pozitívokat, sem az AIDS-betegeket nem kell elkülöníteni, vannak azonban bizonyos munkakörök, amelyekben a továbbiakban nem dolgozhatnak. Az érintettek állapotáról csak a háziorvosukat értesítik, akik ezt az információt még a családtagoknak sem adhatják tovább. Hogy a vírushordozók mikortól szorulnak gyógyszeres kezelésre, azt a T-sejt számuk határozza meg. Ha az ötszáz alá esik, a fővárosi Szent László Kórházban megkezdik az illető kezelését. Ez az ország egyetlen olyan intézménye, ahol az AIDS-beteggel foglalkoznak. Ha az illető jól kooperál, azaz pontosan betartja a gyógyszer szedésére vonatkozó előírásokat, ma már szinte biztos, hogy 15 évig, vagy még annál is tovább életben maradhat.

TIMÁR KRISZTA

HAT HÉT UTÁN HÍR A VÍRUSRÓL

■ Az AIDS-szűréseken használt standard teszt a fertőzéstől számított hat hét után képes kimutatni a vírus jelenlétét a szervezetben. A vérvétel eredményére egy hetet kell várni. Ha a teszt pozitív, azt egy ismétlő vizsgálattal ellenőrzik, majd a fertőzöttet gondozóba utalják. Mivel az egész eljárás anonim, az orvosok sem nyilvántartani, sem értesíteni nem tudják az érintetteket. Arról sincs statisztika, hogy mely országgrészen milyen arányban fordulnak elő fertőzöttek, hiszen nem biztos például, hogy mindenki Csongrád megyei lakos azok közül, akik Szegeden végeztették el a vizsgálatot.

A kormány Kaltenbach Jenőt jelölte az Európa tanácsi pozícióba

Emberi jogi biztos lehet

Kaltenbach Jenő: Magyarországon európai az emberi jogi helyzet

Fotó: Karnok Csaba

A világon mindenütt előfordulnak rasszista megnyilvánulások. A vajdasági magyarverések mondjuk a Franciaországbeli arabveréseknél azért kapnak Európa-szerte nagyobb hangsúlyt, mert a szomszédos ország áldozatainak Magyarország az „ügvédje” – nyilatkozta lapunknak Kaltenbach Jenő kisebbségi ombudsman, szegedi egyetemi tanár, akit a kormány az Európa Tanács emberi jogi biztosának jelölt.

– Ha önt választják a strasbourgi székhelyű Európa Tanács emberi jogi biztosának, azonnal kényes helyzetbe kerül, hiszen a Vajdaságban rendszereznek a magyarverések, és a napokban ugyanilyen híreket lehetett hallani Erdélyből is.

– Európa és a világ minden országában történnek az ott élő kisebbségek ellen nemzetiségük miatti támadások. A magyarellenes atrocitások azért kapnak nagyobb hangsúlyt, mert a határon túli magyaroknak az anyaország az ügvédje. A magyar kormány és a különböző, emberi jogi civil szervezetek nagyon helyesen minden nemzetközi fórumon felszólalnak, és tiltakoznak az ilyen jelenségek ellen. A vajdasági ügyek Magyarországnak köszönhetően kerültek napvilágra. Nem véletlen, hogy az Európai Parlament vizsgálatot folytatott Szerbiában. Az arab bevándorlóknak Franciaországban nincs olyan jó ügvédjük, mint a szerbiai magya-

roknak az anyaország. Ez a helyzet a romákkal is: nincs „ügvédjük”, mert egyetlen európai állam sem tekinti sajátjának a problémáikat.

– Csak nekem érdekes, hogy egy olyan ország jelöltjének vannak jó esélyei az emberi jogi biztosi tisztségre, ahol évtizedekig nem lehetett beszélni emberi és kisebbségi jogokról, szemben a nyugati demokráciákkal?

– Ezt lehet így is nézni, de szerintem a kető között nincs összefüggés, a mostani helyzet a mérvadó. Az Európa Tanácsban ez a tisztség egyébként hat éve létezik. Ezt eddig spanyol, pontosabban katalán biztos töltötte be. A nyugatiak szerint kizárólag Kelet-Európában vannak kisebbségi problémák. Hagyományos felfogás, hogy a nyugati demokráciák ezen ügyeket éretten, jól kezelik, ezért inkább ránk kell koncentrálni. Egyoldalú megközelítés, hiszen Nyugat-Európában mindenütt vannak rasszista megnyilvánulások, a bevándorlók vagy az ott élő kisebbségek ellen.

– Ha önt választják az Európa Tanács biztosának, kivizsgálja a vajdasági és erdélyi magyarellenes támadásokat?

– Nem. Ugyanis az Európa Tanács emberi jogi biztosa nem egy-egy konkrét esetet vizsgál, hanem egy országot. Egy országról állapítja meg, hogy ott tiszteletben tartják-e az emberi és kisebbségi jogokat. A biztosi jelen-

tés ajánlásokat fogalmaz meg. Konkrét egyedi ügyekben az Emberi Jogok Európai Bíróságához lehet fordulni. Egyébként egy kicsit visszakanyarodva a vizsgálatokhoz: a spanyol biztos hat éves működése alatt főleg kelet- és közép-európai országokban vizsgálódott, legtöbbször az egykori Szovjetunió utódállamaiban. Az orosz-csecsen válsággal kiemelten foglalkozott. De Magyarországon is járt.

– Magyarországról mi állt a jelentésben? – A romák helyzete és a rendőrök eljárása kiemelt helyen szerepelt. Hosszan lehetne sorolni ezeket az ügyeket a zámolyi romáktól a gettósítási kezdeményezésekig, az iskolaügyekig. Ezek nagy nyilvánosságot kaptak. – Ön az egyetlen ombudsman, aki az országgyűlési biztosi intézményeinek 10 évvel ezelőtti létrehozása óta betölti a posztot. Magyarországon az európai átlaghoz viszonyítva jobb vagy rosszabb a kisebbségek helyzete?

– Nálunk is előfordulnak szélsőséges esetek, de azt kijelenthetem, hogy Magyarországon „európai” az emberi jogi helyzet. Induláskor egyébként mintegy ötszáz ügyben jártam el, tavaly már hétszáztizetkettőben. Az emelkedés nem azt jelenti, hogy egyre rosszabb a helyzet, hanem azt, hogy a polgároknak tudatosodik az emberi jogok fontossága.

OLÁH ZOLTÁN

Hasadnak rendületlenül...

Szent versekkel jól el vagyunk látva. Itt van például a Nemzeti dal. Szeretjük azt mondani, egyedül volt képes megcsinálni azt a bizonyos Március 15-ét. Azért írom nagybetűvel a dátumot, mert nemzeti ünnep lett belőle. Az egyik legnagyobb és leggyűjtöbbs versből meg, mellékállásban? Figyeljék csak! Talpra papa, hí a mama, / A kocsmából gyere haza! / Babot együnk, vagy kalácsot? / Ez a kérdés, válasszatok! Ismerős? Hogyne lenne az. Petőfi írta az igazit, de őt is kikezdte a tréfás utókor. Vagy még saját kora, és ez is öröklődött vele: Petőfi Sándor, gatyában táncol... És itt a másik. Megy a juhász számaron. Gyerekként ezen kezdtük megismerni az egyik legjámborabb verset, és mit tett vele az a Karinthy? Slattyog az ipse a dögön...

Szent versünk a Toldi is. Amióta megvan, nemzedékek tanulják rajta többek között a szép magyar szót. És mit ad Isten, klasszikus-sá lett költők összefogva rondítottak bele. Megszületett a Prasnya Toldi. Az első sorát se merem végig leírni. Ég a napmelegtől a kopár sík...ja. Mi mindent lehet kifacsarni egy szent versből! Mondom, nagy költők adtak bele apait-anyait.

Na, ami azt illeti, Arany is megette a magdét. A nagyidai cigányokkal, bevallottan is. És itt van a másik, kevesen ismerik. Talán halála előtt két évvel kezdte, 1880 körül, és abba is hagyta. Amikor már javában a gyöngyöző Őszikéket gyűjtögette. Ide teszem az egészet, hátha nem ismeri mindenki:

„Hasadnak rendületlenül / Légy híve, ó magyar! / Bölcsödtül kezdve sírodig / Ezt ápolod, ezt takard. / A nagy világ e kívül / Nincsen más, a mit mivel: / Áldjon vagy verjen sors keze, / Itt enned, innod kell. // Ez a föld, melyen annyiszor / Apád vére folyt, / Ez a föld másra nem való, / Csak hogy eltékozzod. / Itt küzdtenek honért a hős / Árpádnak hadai; / Batorság volna ezt a hont / Neked fenntartani. // Szabadság! itten hordozák / Véres zászlóidat, / Szabad száj! itt csikorgatod / Véres fogaidat.”

Sértés csak kérdezn: is: ráismernek? Második szent himnuszunként szoktuk énekelni az eredetét. Ezen nevelődtünk, és ma is ezen nőnek hazafiakká gyermekeink: itt élnek, halnod kell. Szófacsarászati nyelvekven lett belőle. Egyetlen túlvilági tudósítás se szól arról, hogy oda-főnn Vörösmarty és Arany fájna egymásra. Legyen béke nekünk is.

H. D.

A szakértő szerint a lábbeli a korának megfelelő állapotú

Fogyasztóvédelem gyerekcipőben

Fia márkás sportcipője vált fél év alatt használhatatlanná, ezért a szegedi szaküzlethez fordult az édesanya – a szavatosságról vitáznak. A fogyasztóvédelem csak jó tanáccsal látta el. A málló cipő marad, a drága vizsgálat ára a családot terhelné.

– Ki akar bűjni a sportkereskedés a felelősség alól, már pedig ez a cipő anyaghibás – foglalta össze panaszát a szegedi édesanya. Kissné Hatsek Csilla márkás sportcipőt vásárolt egy Mars téri üzletben. A férjéé bevált, ezért választott a fiának is, kisebb méretben, ugyanilyet 11 ezer forintért. A gyerek utcai viseletnek hordta, ám egy tisztításkor az asszony felfedezte, hogy az egyik cipő talpérze az oldalmintázatnál mállik. A használati utasításban is szerepel, hogy a lábbeli mindennapos, utcai viseletre alkalmas.

– Visszahozta a cipőt a vásárlónk. Tizenöt éves szakmai tapasztalatom alapján megállapítottam, hogy a lábbelin a kíméletlen viselés nyomai és mechanikai sérülések nyomai láthatók, ezért a kifogását elutasítottuk –

Kissné Hatsek Csilla: Átverték a cipőboltban, és kibújnak a felelősség alól

Fotó: Karnok Csaba

magyarázta a jegyzőkönyvet az üzlet résztulajdonosa. Puskás István szerint az ügyet nem zárták le, és az akkreditált minősítő labor vizsgálatát elfogadnák. Elmarasztaló eredménye esetén az asszony költségeit megtérítenék.

– A minőségvizsgálat 6500 fo-

rintba kerülne a fővárosi laborban, ez eldönthetné a vitát a gyártási hibáról. A szavatossággal ugyanis az üzlet azért vállal felelősséget, hogy hibátlan terméket ad át a vevőnek, tehát nincs olyan hibája, amely csak később derül ki – tájékoztatott

Pálkúti Istvánné, a fogyasztóvédelmi főfelügyelőség megyei igazgatója. Vitás helyzetben éppen ezért a vevőnek kell bizonyítania, hogy véten a meghibásodásban, másrészt, hogy olyan okból ment tönkre a lábbeli, amely már az eladáskor benne volt a termékben, de nem lehetett észrevenni. Ez a használati utasításba foglalt természetes kopásra nem vonatkozik, mint ahogy külső behatásra, esetleg rendellenes használatra sem.

Ha a vásárló nem tud megállapodni a kereskedővel, kérheti a minőségvizsgálatot. Ám ezt nem a fogyasztóvédelmi hatóság rendel el, a hivatal csak tanácsadó szerepet tölt be. Az elvégzett szakértői vizsgálat eredménye nem kötelezi a kereskedőt. Igazát a vevő a békéltető testületnél keresheti, utána a bíróságtól kérhet jogorvoslatot. Ezért a fogyasztóvédelmi vezető inkább a tudatos vásárlást javasolta: nézze meg a vásárló, megfelel-e a használati javaslat alapján a kiválasztott termék a céljainak. Nem minden sportcipő ajánlott például utcai viseletnek.

D. T.